

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (tiska Iv. Pr. Lampret; izdaja konsorcij „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikus)

Velja za celo leto 4 K in se plačuje naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petit-vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 8.

V Celovcu, v soboto, dne 20. marca 1909.

Leto II.

Slovenci! Deželnozborski volilci!

Vdrugič boste te dni volili po novem volilnem redu. Koroški Slovenci smo dosedaj imeli v deželnem zboru edinega poslanca-Slovenca, našega vrlega Grafenauerja. Imeti bi pa morali v resnici več poslancev. Po številu in pravici bi morali koroški Slovenci imeti najmanj 9 do 10 poslancev. Pa naši deželani druge narodnosti v svoji brezmejni sovražnosti do nas so znali prikrojiti volilne okraje tako, kakor je njim najbolj kazalo: sebi v prid, a nam v škodo.

Koroški Slovenci moremo dobiti pri teh volitvah par mandatov več, ako energično, složno in vsi do zadnjega pridemo na volišče in oddamo kakor en mož svoje glasove za spodaj naznanjene može.

Dne 25. februarja t. l. so se v Celovcu sešli razni slovenski veljaki iz vseh krajev pokrajin Koroške. Večina se je izrekla za kandidate, ki uživajo zaupanje naroda in ki so sposobni ter zaslužijo čast, da zastopajo narod in njegove koristi v deželnem zboru. Ti so:

A. Splošna kurija voli v sredo, dne 24. marca.

1. Za volilni okraj mesto Celovec, sodni okraji Celovec, Velikovec, Dobrla ves, Pliberk, Železna Kapla:

Franc Grafenauer
državni poslanec in posestnik na Brdu.

2. Za volilni okraj Beljak, Paternion, Podklošter, Trbiž, Rožek, Borovlje:

Mihael Turk
puškar v Resnici pri Borovljah.

B. Kmečka kurija. voli v ponedeljek, 29. marca.

1. Za volilni okraj Celovška okolica, Borovlje:

Janez Štrukl
po domače Vende, posestnik na Tibičah pri Dholicah.

2. Za volilni okraj Velikovec, Dobrla ves:
Florijan Ellersdorfer
grebinjski župan in posestnik na Ravžu.

3. Za volilni okraj Pliberk, Železna Kapla:
Franc Grafenauer
državni poslanec in posestnik na Brdu.

Za slučaj, da zmaga Grafenauer v splošni kuriji, se je imenoval za ta volilni okraj kot morebitni kandidat monsignor

Valentin Podgorc
ravnatelj hranilnice in posojilnice v Celovcu.

4. Za volilni okraj Beljak, Paternion, Rožek:
Janez Vošpernik
posestnik v Zgornjih Jezercih pri Vrbi.

5. Za volilni okraj Trbiž, Podklošter:
Jožef Škrbina
po domače Kažin, posestnik v Dolih pri Vratih.

Noben zaveden slovenski kmet ali delavec ne sme dati nemško-nacijonalnim kandidatom svojega glasu. Kdor voli nasprotnega kandidata, nima nobene pravice, pritoževati se čez slabe razmere, ker jih s tem hoče sam imeti še zanaprej. Zatorej v boj! Na delo! Vsi na krov!

Slovenščina pri celovškem okrajnem sodišču.

Uradna „Celovčanka“ je pred kratkim prinesla članek o jezikovni praksi celovškega okrajnega sodišča. Za ta članek ji moramo biti Slovenci od srca hvaležni, ker je kot z bakljo posvetil v boj, ki ga imamo biti z našimi narodnimi nasprotniki!

Meseca septembra lanskega leta so pri okrajni sodniji zavrnilo slovensko tožbo. Rekuru proti odklonitvi je, kakor že znano, senat deželnega sodišča ugodil in priznal, da se morajo na podlagi deželnega nadsodišča in najvišjega sodišča, ker je slovenščina v rabi pri celovškem okrajnem sodišču tudi vloge v slovenskem jeziku sprejemati.

Takrat so zagnali celovski Nemci grozen krik in vik, kot bi se jim bila zgodila strašna krivica! Bobnali so ljudi skupaj na protestne shode, vpili, kako da hoče sodnija napraviti Celovec za dvojezično mesto, da se v Celovcu slovenizira vsem na škodo vseh, in prisilili so celo sodnika, ki je v senatu glasoval nam v prilog, da je izstopil iz občinskega sveta.

In kaj so nam dali novega pri sodniji!? Čujte!

Od 1. januarja 1908 pa do septembra lanskega leta niso pri okrajnem sodišču celovškem zavrnilo niti ene tožbe, ker je bila pisana v slovenskem jeziku, in vendar jih je bilo 57 proti strankam, ki stanujejo v Celovcu! Prav tako niso zavrnilo niti ene slovenske vloge iz jezikovnih ozirov v zemljeknjižnih in eksekucijskih zadevah!

Slovenskih vlog so rešili				
leta	pri tožbah		v zemljeknjižnih in eksekucijskih zadevah	
	nemško	slovensko	nemško	slovensko
1898	—	26	9	76
1899	—	22	5	112
1900	—	17	7	86
1901	—	30	10	69
1902	—	6	7	45
1903	2	22	23	46
1904	6	55	99	28
1905	11	35	57	24
1906	27	29	60	42
1907	44	3	86	—
1908	84	—	147	1

Komaj so nam vzeli stare pravice, in že kriče na vse grlo, kot da bi jih njim kdo jemal! In vendar mora nemški list sam priznati, da na slovenski strani ni v sodni jezikovni praksi nobenih novotarij, pač pa obstoji novotarija baš v tem, da naenkrat slovenske vloge več sprejeti niso hoteli. Tu vidite naše nasprotnike! Koroško hočejo pač napraviti na zunaj za popolno nemško deželo, kjer naš jezik ne bi imel pravice ne v šoli ne v sodniji in davkariji, ne nikjer. Tretjina avtohtonega prebivalstva, stanujočega kot kompaktna masa, brez pravic, nemški naseljenci v popolnoma slovanskih krajih pa uživajo vse mogoče pravice! Temu se pravi avstrijska pravičnost!

Tu na Koroškem se nam je boriti na vseh poljih in teh silnih bojov ne zna ceniti nihče, kdor jih ne gleda od blizu. Da bi imeli naši Slovenci izven Koroške malo več vpogleda v naše razmere, bi se bolj živo interesirali za nas in nas tudi intenzivnejše podpirali! Ne pozabite, da je Koroška še vedno močan predrag Kranjske!

Morebitne ožje volitve se vrše, in sicer v splošni kuriji v soboto, dne 27. marca v kmečki kuriji v sredo, dne 31. marca.

Dopisi.

Borovlje. Naš trg hočejo naši nasprotniki z vso silo ponemčiti. Vsi so se zvezali, da bi dosegli čim prej svoj cilj, Nemci, nemškutarji in c. kr. uradi, vsi delajo na to, da čim prej potlačijo Slovence. Vsem tem pa pomaga s pretepanjem, klofutanjem in zmerjanjem znano podivjano človeče iz Podklanca, kateremu pravijo pametni Borovljani samo še „tlucelj“. Če bo šlo to tako naprej, se v kratkem nikdo ne bo več upal slovensko govoriti. Če govoriš v c. kr. uradu svoj materni jezik, more se ti zgoditi, da si zaraditega še ozmerjan, kakor se je pripetilo pred nekaj časa nekemu narodnemu duhovniku, katerega je imenoval c. kr. uradnik „dieser windische Saupfaff“. Če pa govoriš v gostilni slovensko, pa pride Damkov Foltej in znani pretepači in klofutarji, s katerimi se seveda miren in pošten

človek noče pajdašiti. Če se pa drzneš odgovoriti na najbolj grde psovke kaknega podivjanega ovčarja, prideš takoj pred sodnijo, kjer pa sedi pravica za durmi. Tako je bil obsojen svoj čas nek slovenski visokošolec zato, ker so nemškutarji trdili, da jih je provociral. Oni pa so bili vsi oproščeni, akoravno so onega visokošolca, cela množica proti enemu, pretepli na kolodvoru v Svetni vasi. Če se godijo take stvari, potem je pač verjetno, kar se govori po Borovljah, da je rekel enkrat nek nemškutar pri obravnavi sodniku: „Herr Richter, wir tajče mismr jo comholtn“. Take so razmere v Borovljah za Slovence. Kdor ne verjame, naj pride in prepričaj se bo.

Glinje. V nedeljo, dne 14. t. m. je bil v gostilni pri Cingelcu na Trati občni zbor slovenske posojilnice. Natančneje bomo poročali prihodnjic; danes samo omenjamo, da je imela posojilnica v minulem letu 200.000 K več prometa, kakor leta 1907. — Po občnem zboru se je razpravljalo tudi o bodočih deželnozorskih volitvah. Z velikim veseljem in navdušenjem so sprejeli navzoči zborovalci kandidature gospoda Mihaela Turka, puškarja v Resnici pri Borovljah. Na to je gospod kandidat v poljudnem govoru razvil svoj gospodarski in narodni program, s katerim so se vsi navzoči strinjali skozinsko. Pozivljamo vse zavedne narodnjake, da porabijo kratek čas pred volitvami in agitirajo za našega kandidata.

Vogrče. Umrl je vpokojeni župnik iz Štajerske, Anton Slatinšek, navdušen narodnjak in izboren pevec.

Spodnji Dravberg. Trgovino v našem „Narodnem Domu“ je otvoril novi trgovec gosp. Josip Podgorelec. Ima zalogo manufakturnega in mešanega blaga in ker postreže kar najbolje, pozivljamo vse rojake, da hodijo le v to našo trgovino.

Špital. Dela pri Predoru v Malnicah so dovršena in tovrni vlaki že vozijo od 15. februarja naprej od Špitala do predora in tudi skozi predor na Solnegrško. Sneg je pa zapadel tako globoko, da delavci, večinoma Slovenci in Hrvatje, ki so delali tu do zadnjega hipa in imajo deloma s seboj žene in otroke, sedaj, ko je delo pri kraju, ne morejo odpotovati. Čudno pa je, da jih ista železnica, ki jih je rabila, ne pobere v kak tovrni vlak in jih popelje do Mosta ob Beli ali do Špitala, kjer bi lahko odpotovali z osebnimi vlaki. Rajši jih železnično uradništvo pusti tu trpeti glad in mraz; brzkone nalašč, da bi svoje bore prihranjene krajcarje porabili tu na nemških tleh. To bi bilo treba interpelacije v državnem zboru.

Beljak. V četrtek se je pričel ves promet na žiljski železnici, od petka pa vozijo vsi vlaki, tudi tovrni in brzovlaki na progah Beljak, Področčica, Beljak-Bela (Pontabelj) in Trbiž-Jesenice. Od Pontablja do Vidma je tovrni promet še vedno ustavljen.

Sneženi zameti na Koroškem so ovirali in še ovirajo promet po Žiljski in Kanalski dolini ter po Rožu. Sneg je bil zasul cel vlak med Žabnicami in Volčjovasjo. Sneg je padel ponekod 3 metre visoko.

Nemški „Schulverein“ je zopet dovolil okoli 8000 K podpor, med temi šolam v Borovljah in Velikovcu.

Log. Tu je snežni plaz zasul, oziroma odnesel dve hiši, tri mline in tri skednje. Mrtvi so nadučitelj J. Geissler, njegova žena, trije otroci in nadučiteljeva tašča. Mrtva je tudi kmetica Rauter in pomočnik Maier, skupaj osem oseb. — Neko drugo poročilo pa pravi, da so nadučitelja Geislerja rešili.

Medgorje. Tu so volili že četrtrič v I. razredu. Trikrat so bile razveljavljene volitve od slovenske strani. Izpadle so zopet za nas neugodno. Več slovenskih častnih članov ne pride volit — ker se menda boje!

Podgora. (Naša postaja) dobi zaprto čakalnico. S tem se je ustreglo nujni želji potnikov, ki dosedaj v najhujši zimi in nevihti morajo postajati v odprti lopi. Nemajhna zasluga za to pridobitev gre postajenačelniku gospodu Kühnelu. Hvala mu za trud.

Beljak. Novi kolodvor jako lepo napreduje; dasiravno je sedaj delo jako težko, vendar delajo na vse kriplje. Vidi se že, kako bomo hodili pod zemljo, kakor v Celovcu, in pravijo, da bo cel kolodvor končan meseca junija.

Rožek. Čedno gospodarstvo je moralo vladati pod „nemškim“ županom v občini Rožek na Koroškem, katerega je pred kakimi 3 meseci padla

v slovenske roke. Novi župan že tri mesece zastoji čaka, da se mu izroče občinski računi, a teh ni in jih ni. Pač pa jih je vzel s seboj vladni revizor iz Celovca, ki je dejal, da so jako „zamotani“. No, gospod „Štajerc“ v Ptuj, ali ne boste nič pisali o „prvaških goljufih in sleparjih“?

Borovlje. (Vreme.) Pri nas ne pomnijo tudi najstarejši ljudje, da bi padlo kdaj toliko snega kakor letos. Padlo ga je toliko, da sega nekaterim nižjim hišam, katerih je posebno mnogo blizu kolodvora v takimenovanem „Neu-Ferlach“, čisto do strehe. Iz nekaterih hiš, ki so bolj oddaljene od vasi, je jako težko priganiti v vas, ker naš gospod župan, kateremu pravijo že lastni pristaši, da skrbi samo zase, da pometati sneg samo tam, kjer se njemu poljubi. — Pot čez Ljubelj je jako nevarna zavoljo mnogih plazov. En tak plaz je odaesal zadnjič nek skedenj v ljubeljski dolini. — Radi obilega snega se je bati velike povodnji. Zaraditega bi že zdaj opozorili zaspanega Janiha, naj malo gleda na most, ki pelje čez prod. Pametne glave našega občinskega predstojništva so dale namreč zvoziti ves sneg na prod pred most; nastal je tako močen jez, da ga voda ni mogla prodreti in ni mnogo manjkalo, pa ni šel ves most proti Dravi.

Celovec. Nagle smrti je umrl dne 9. marca t. l. g. Šimen Gregorc, finančni nadstražnik v pokoju in opaltar nasproti „Mohorjevemu domu“. Vlegel se je bil po obedu k običajnemu spanju, in ko ga pride čez nekaj časa žena buditi, najde — mrliča. Dosegel je starost 58 let.

Podljudelj. Na cesto, ki voki čez Ljubelj, so se nasuli velikanski plazovi. Znano Ljubeljčnakovo hišo, zadnjo pod Ljubeljem, je pa odnesel plaz, vsaj videti ni o njej ničesar. Tam je zasulo tudi nekega popotnika. Dosedaj ga še niso mogli izkopati. Na cesti iz Borovelj proti Pajdišam pa je popolnoma zdrobilo neko barako. Enemu otroku so zlomljene noge, drugemu vtisnjene prsi, tretjega pa še ujeti niso mogli.

Ojstrica nad Sp. Dravogradom. Za našo šolsko knjižnico so darovali še nadalje: Hranilnica in posojilnica v Sp. Dravogradu 28 K, neimenovana dobrotnika 6 knjig in 2 knjigi. Prisrčna hvala!

Krajni šolski svet na Ojstrici.

Prevalje. (Naš župau ali naš Poldi na delu za slovenskega kmeta.) Ah kako smo pri nas srečni! Celi dan ukamo in suho žvižgamo — z našimi kravami, teleti i. t. d. Slišali smo, da je naš državni poslanec dobil podporo za nas kmete, ker nimamo domače krme, zapisano je bilo celo v časnikih, a žlodci naših domačih živali, pa pojo še vedno „kruletaj“. Oh dragi Poldi! Ko bi le prišel enkrat naše hleve pogledat, bi videl in slišal kar po prevalških gostilnah in po nemškutarskih sobah tebi slišati ni mogoče. Pustil si že enkrat oznaniti, da dobimo krmo, a ostalo je menda koj na gmajšnem papirju. In zadnjo nedeljo? Kaj ti je pa kaj padlo v glavo, da se moramo zopet še enkrat zglašiti, ako hočemo dobiti krmo? Kaj se ti je morebiti to sanjalo. Mogoče je to, kajti mesec je pri kraju, in glave tvoje vrste, tedaj sanjarijo. Pa preljudi moj Poldi! Nekaj ti hočem svetovati. Bodi malo bolj miren, bolj potrpežljiv. Prevalje ne bodo postale na prvo tvojo besedo nemškutarske, in prej bo pri farovski šoli zopet postalo jezero (malo večji kakor zadnjič), predno bomo kmetje plesali za teboj. Vemo, da vodijo županski posel le naši uradniki, ker si ti premalo modre glave. Vemo, da pomagajo tudi nekateri trgovci županovat. Pa le tiho bodi! Uradniki so le privandrovc in mi jih sploh ne maramo, trgovce, no pri teh bomo pa že naredili, da bodo enkrat še prav debelo gledali. No, in še nekaj! Govori se, da je v občinski blagajni premalo denarja in da jo zategadelj hočeš razširiti na ta način, da bi tudi našo hranilnico in posojilnico dobil v roke. Ps . . . s . . . t. Le ne prehitro Poldi! Le ne prehitro! Zapomni si, kar sem rekel: „Bodi ponižen, pohleven, ubogaj rad, kar rečemo, skrbi za nas, in kar je čez vse, tukaj pri nas bodi potrpežljiv, ker slovenska glava je trda in ne omahuje kakor nemškutarska. Za sedaj pa „heul!“ in moje nauke ne pozabi. Neki kmet.

Kapla v Rožu. Znano „gazdo“ v Svetni vasi goni Pevcarjev Honzi vsak četrtek v Celovec. Menda hočejo gazdo kandidirati v „londtag“.

Borovlje. Znano je, da je bil svoj čas nek slovenski visokošolec kaznovan pri sodniji, ker je svojega tovariša ranil v šali nekoliko v obrazu. V Borovljah pa ve tudi že vsak otrok, da

je dr. Maurer, p. d. Trnjakov Jozej, v duelu ali dvoboju, torej v resnici, nevarno poškodoval s svojo sabljo gospoda dr. Vetterja. Dr. Maurer se je pred dvema letoma dueliral tudi z inženirjem Reinhartom ter pozval tudi prejšnjega našega živinozdravnika, ki je rodom Čeh, in nekega slovenskega doktorja na dvoboj. Zadnja dva sta seveda odklonila to častno ponudbo renegata Maurerja. — Nam se zdi samo to čudno: borovska žandarmerija še dozdaj ni naznanila sodnji dr. Maurerja, akoravno ji je vse dobro znano. Radovedni smo, ali bo državno pravdnistvo, ki ve zdaj za celo stvar, v kratkem ukrenilo potrebno. Če ne, bomo izročili celo zadevo slovenskim državnim poslancem, ne da bi hoteli škodovati dr. Vetterju, ampak da poučijo naši poslanci gospoda na Dunaju, kako enostransko postopa c. kr. žandarmerijska postaja v Borovljah.

Iz Kotmare vesl. Stojimo v znamenju deželnozborskih volitev, ki se bodo vršile dne 24. marca za splošni volilni razred in 29. marca za kmečke volilne okraje. Kakšen bo izid teh volitev, je težko reči, pa saj koroški Slovenci nimamo ničesar več izgubiti in če bi saj to ohranili, kar sedaj imamo, bi bili za silo zadovoljni. „Südmarka“ in „Schulverein“ sta na delu in delata z ljuto silo na naše uničenje in na naš propad. Nesrečna, za nas pogubna razdelitev volilnih okrajev, jima daje nov pogum za njiju uničujoče delovanje pri nas. Vse stoji v boju, v srditem boju zoper nas, tudi vse oblasti, od zadnjega nemškega župana v najbolj oddaljeni hribovski občini, ki lomi in piše tako nemščino, da si moraš ušesa tiščati, če jo slišiš, pa do okrajnega glavarja, od prvih javnih funkcionarjev, pa do zadnje najgnusnejše nemškutarske barabe, ki je prepojena gratis-jeruža, igra pri nas ob času volitev veliko vlogo. Seno, slama, oljate tropine, otrobi, turšica in sploh vse potrebščine, ki jih letos dobivamo po ujmah prizadeti kmetje na Koroškem in ki smo jih tako krvavo potrebni, se izkoriščajo za volilno agitacijo. Kdor je vneteji nemčur, ali ima pod seboj več delavcev, ali daje vožnje več sosedom in drugim volilcem, ta dobi veliko več, kakor drugi, ki ne more nemškonacionalni stranki veliko pomagati. Lahko si je torej misliti, kaj dobi šele ponižni slovenski kmet, ki se komaj upa oholega in mogočnega župana — ki je večinoma velik duševni revež — kaj prositi. Vesel moraš biti, če ti ponudijo saj nekaj kil sena ali slame, kaj šele kake turšice ali kaj redilnejšega za tvojo letos stradajočo živino, če tak vzorni župan kar večjega dela krmil sam ne pobaše, po formuli, da je srajca bližja životu kakor suknja, ali po nemško: selber essen macht fett. Pravičen srd te obide, če imaš le nekoliko vpogleda v to „kunšno“ razdeljevanje krmil. Vse je le „Wahlen“ — „Wahlmais“, vse, do gratis „suffa“ pred in po volitvah. Našim poživinjenim hajlovcem se pri volitvah kar javno na cesti toči pivo; časih se je to godilo še očitnejše, kakor zdaj. Naš „ata“ ga kar v žetarih vozijo v njih grand-gostilno in znosijo ga toliko na mizo, da je groza, kar potem počenjajo upijanjeni ljudje. Komandirajo in vadijo jih naš „ata“, tedaj „Mandl steh' auf“, da je potem v času volitev treba le potegniti in vse gre dobro, tem lažje, če se razglasi, da bo „gratis-suffa“ združen z „gratisajmohtom“ ali „gratis-golažem“. Samo to jih jezi, da veliki sneg ni prišel 21 dni pozneje, da imamo Slovenci vzrok ostati doma za pečjo. Gorje ti Slovenec, ki s svojim okrajnim glavarjem, ki je tako mogočen gospod celo čez tvojo osebno prostost, ne občuješ v njegovi zveličavni „amtssprache“ in se slepo ne pokoriš njegovim salomonskomodrim ukazom, ki so seveda velikanske važnosti v dokumentiranju pravice, ki se nam deli od naših javnih organov, posebno za časa kakih volitev. Vzlic silnemu pritisku naših nasprotnikov, vzlic kruti pristranosti javnih organov in vzlic vsi korupciji, s katero delujejo zoper nas, imamo vendar upanje, da si priborimo saj še dva nova deželnozborska mandata. Če še združimo saj nekaj več glasov na naše „Zählkandidate“, smo že veliko pridobiti in ni bila borba in niso bile naše žrtve za obupni boj za narodni obstanek popolnoma zastonj.

Vojna s Srbijo?

Položaj se je zopet zelo poslabšal. Kakor smo poročali, je avstrijski poslanec v Belemgradu izročil srbski vladi spomenico zaradi trgovinske

pogodbe. V pondeljek je prišlo glede na to zadevo sledeče poročilo: „Danes izroči srbska vlada avstrijski odgovor na noto grofa Forgacha. Srbska vlada se sklicuje na svojo okrožnico na velevlasti, iz katere da je razvidno, da je razmerje med Avstrijo in Srbijo normalno. Kar se tiče trgovinske pogodbe, jo je Srbija že lani postavno sprejela, torej od njene strani ni zapreke, da se uveljavi. Če pa avstrijski in ogrski parlament pogodbo odklonita, prosi srbska vlada, da ji Avstro Ogrska naznani tiste določbe, ki jih parlamenta nočeta sprejeti, kajti šele potem bo mogla srbska vlada storiti definitivne sklepe.“

Na to se z avstrijske strani oficijozno poroča: Odgovor je popolnoma nepovoljen. Srbska vlada se sklicuje na svojo okrožnico velevlasti, to je, vztraja na svojem stališču, da je aneksija evropsko vprašanje, torej ne izključuje možnosti, da Srbija pride z Avstrijo v konflikt. Z državo pa, ki tako odkrito računa z vojsko in se zato tudi čimdalje bolj oborožuje, je prijateljsko trgovinsko razmerje čisto izključeno. Avstrijska vlada odgovori Srbiji z noto, ki pomenja ultimatum. Avstrija bo zahtevalo takojšnje razoroževanje srbskih čet na meji. Vojska je potem neizogibna.

Vojne priprave v Srbiji. Srbija se očitno pripravlja na vojno če tudi vlada naglašja svojo miroljubnost. Armada je oborožena do pete in dočela pripravljena na vojevanje. Dosedaj je došlo semkaj 5000 ruskih prostovoljcev. Več sto ruskih regularnih vojakov, preoblečenih v civiliste je vstopilo v srbsko armado. Prostovoljce so oborožili in jih pred vsem preskrbeli z ročnimi bombami. Vest, da bi Turčija prepovedala prevoz vojnega materiala preko njenega ozemlja ni resnična, ker dohajajo dan za dnevom iz Soluna vlaki, natorjeni z vojnim materialom in streljivom. Tovarna v Kragujevcu je ustavila proizvajanje ročnih bomb, ker jih je že toliko narejenih, da bodo zadostovale za vse potrebe.

Srbija je pozvala pod orožje tretji vojni red (črno vojsko).

Iz Sarajeva se poroča budimpeštanskemu listu „N. Pol. Volksblatt“, da sta se pri Vardicah na vzhodni bosanski železnici spoprijeli avstrijska in srbska prostovoljna četa. Na avstrijski strani je padlo baže 6 vojakov in 1 poročnik, na srbski pa 16 mož.

Pazite na paragrafe kazenskega zakona! Podkupovanje glasov je strogo prepovedano, zato pazite na nasprotnike! Kdor ponudi ali obljubi kakemu volilcu ali kaki tretji osebi dobiček z namenom, da bi se volilec ne udeležil volitve ali pa v gotovem smislu volil, bo kaznovan od 1 do 6 mesecev. Kdor se da podkupiti, bo ravnotako kaznovan. Kdor na dan volitve kupi volilcem jedi ali pijače zastonj ali za navidezne cene, plača 10 do 200 K kazni. Kdor zoper kakega volilca rabi silo ali mu grozi ali škoduje na kakršenkoli način z namenom, da bi v gotovem smislu volil, se kaznuje 1 do 6 mesecev. Pačenje in oviranje volitev je kaznivo. Kaznivo je, kako glasovnico samovoljno izpolniti.

Narodne zadeve.

Vabilo. Slovenska čitalnica v Glinjah bo imela v nedeljo, dne 21. marca 1909 ob 3. uri popoldne v narodni gostilni pri Dremlju v Glinjah svoj letni občni zbor z sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav. 2. Poročilo odborovega delovanja. 3. Vpisovanje novih članov in pobiranje letnih doneskov. 4. Volitev novega odbora. 5. Razni govori. Kot govorniki nastopijo g. Dr. Müller iz Celovca in gospoda kandidata Mihael Turk in Janez Strukl. Pridite torej zanesljivo! Komur je mar za napredek in izobrazbo slovenskega ljudstva, ta gotovo ne bo izostal. Odbor.

Slovenskim občinam. Nemška občina Lendorf na Koroškem je sklenila darovati nemški šolski družbi tekom treh let 120 kron. Kje ste slovenske občine?

Koroški Slovenci, na delo! Za nemške nacionalne kandidate na Koroškem že pridno dela ptujski „Štajerc“. Pravi, da kdor hoče „mir med narodi“ in „gospodarsko delo“, mora voliti Nemce. Metnitz, Steinwender — pa mir med narodi in gospodarsko delo!

Velikonočne razglednice je izdala šolska družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Opozarjamo naše bralce in vse Slovence, naj pri vseh trgovcih zahtevajo te domače razglednice in odklanjajo ves nemški „šund“, ki se ga toliko prodaja pri nas v korist nemškemu židom.

Kar štiril nove šole postavi koroška vlada — v slovenskih pokrajinah in sicer na Obirskem, v Beli, v Lobniku in Remšeniku; slednje tri kar v eni fari. „Pa naj kdo reče, da vlada ne skrbi za Slovence, da bi jih nemški lintver mogel prej požreti. Samoobsebi je namreč na Koroškem „umevno“, da te šole ne bodo slovenske, ampak ponemčevalnice.“

Posnemanja vredno! Nemški „Schulverein“ zviša ustanovnino od 40 na 50 K. Pri naši šolski družbi znaša ustanovnina le 20 K in vendar so stanovniki le redko sejani. V zadnji seji je „Schulverein“ dovolil 127.000 samo za šolske stavbe. Te seje se je zopet udeležil minister dr. Schreiner. Slovenci, čujmo!

Zavedni Slovenci na Koroškem so posebno na Ojstrici pri Spodnjem Dravogradu. Ko je po odhodu narodnega učitelja Aichholzerja poveril okrajni šolski svet pouk na Ojstrici zagrizenemu nemškemu učitelju v Spodnjem Dravogradu, so postali Ojstričani nezaupni. Ko pa ta nacija nalez ni hotel v šoli, kjer so sami slovenski otroci izpregovoriti slovenske besede, so se slovenski starši zarotili ter pognali vsiljenega jim Nemca. In sedaj imajo zavednega Slovenca za učitelja, na katerega so ponosni.

Kaj je z delitvijo trške občine Spodnji Dravograd? Kakor znano so pri zadnjih občinskih volitvah zmagali slovenski okoličani. Le en tržan je prišel v odbor. Tržani so se skušali maščevati na ta način, da so volili par kmetov iz nemške podobčine Št. Lovrenc pod Ojstrico. Toda to maščevanje se jim je slabo obneslo, zakaj nemški kmetje so krščanski socialisti, ki nočejo imeti s trškimi hajlovci ničesar skupnega, temveč se zavedajo skupnosti s slovenskimi kmetovalci. Nato so tržani prosili za delitev občine v trško in okoliško. Deželni zbor koroški je prošnji brž ustregel, toda zakon se najbrž ni predložil v potrjenje, ker so menda tržani sami začeli obžalovati svoj prenapljeni korak. Ločili bi se radi, toda delitev občinskega premoženja jim ne d'ši. Občina ima v trgu tri hiše, med temi šolo in ubožnico. Eno teh hiš — najbrž šolo — bi dobila okoliška občina, ki bi imela takoj svojo slovensko šolo, dočim bi bili tržani na cesti. In tako bodo pač še rajši ostali v prijateljstvu s slovenskimi okoličani, od katerih faktično žive.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

je imela dne 4. sušca t. l. svoj IX. redni občni zbor. Iz bilančnega poročila za preteklo leto posnemamo sledeče podatke: **Aktiva:** blagajna K 299.775 94, menice: K 5.438.225 29, devize valute in novci K 36.930.84 — predjudni na vrednostne papirje K 1.814.126 86, vrednostni papirji K 1.075.818 20, dolžniki K 7.583.759 40, realitete in uprava K 200.927 50. **Pasiva:** Delniški kapital K 3.000.000 —, vloge na knjižnice K 4.279.981 61, vloge na tekoči račun K 7.015.078 70, upniki K 1.529.351 02, transito obresti K 47.298 39, rezervni sklad K 322.192 36, pokojninski sklad K 30.847 10, čisti dobiček l. 1908 K 217.104 81 skupno s prenosom dobička iz l. 1907 K 221.830 91. Račun izgube in dobička izkazuje v breme: Obresti K 706.328 40, upravni stroški, plača in stanarina: K 111.427 96, davki in pristojbine K 40.426 29, odpis inventarja in negotovih terjatev K 9.104 32, čisti dobiček za l. 1908 inkl. prenos iz leta 1907 K 224.830 91. V dobro: obresti K 924.363 69 iznos bančnih poslov in rasilnet K 160.028 09, prenos dobička iz leta 1907 K 7.786 10. V preteklem poslovnem letu se je zvišala delniška glavnica od K 2.000.000 — na K 3.000.000 —, skupni promet vseh bančnih oddelkov je znašal K 632.340.981 66. Na predlog upravnega sveta je sklenil občni zbor izplačati 6% dividendo, t. j. K 24 — za vsako delnico kar znaša skupaj K 120.000 — nadalje odkazati od čistega dobička rezervnemu zakladu K 27.807 64, pokojninskemu zakladu K 5.000 —, posebnem rezervnemu zakladu K 30.000 —, v dobrodelne namene K 7.000 — in K 24.398 31 prenesti na nov račun. Z veseljem konstatiramo ta lep napredek Ljubljanske kreditne banke, katera s svojimi podružnicami v Spljetu, Trstu, posebno pa v Celovcu neumorno deluje za povzdigo in procvit slovenskega, oziroma jugoslovanskega gospodarstva. In letos že prične se z gradnjo lastne palače, katera ne bo le dostojna in ponosna reprezentantinja Ljubljanske kreditne banke ampak tudi pravi kras in dika metropole slovenske, bele Ljubljane.

Našim rodbinam priporočamo

Kolinsko cikorijo!

Gospodarska vprašanja.

Koliko izdado države za vojaštvo?

Znano je, da se dandanašnji upira ljudstvo vojevanju, upira se pa tudi temu, da bi bilo v mirnih časih pri vojakihih toliko mladih ljudi. Tista leta, katera mora služiti fant pri vojakihih, so takorekoč čisto izgubljena. Država krade s tem fantu najlepši čas mladih dni, staršem, bratom in sestram pa krade delavne moči. V vsaki državi so dandanašnji društva, ki delajo na to, da bi bilo samo toliko vojakov, kolikor se jih potrebuje za red, vojske naj bi pa čisto nič več ne bilo. Namesto vojske naj bi se razsodilo tako, kakor se razsodi tedaj, če se dva soseda za kaj, bodisi za kako mejo pri travniku, gozdu, za kako vodno ali pašno pravico ali pa za kaj drugega prepirata. Človek bi si na prvi trenotek mislil, da na svetu ne more biti brez vojskovanja. In vendar ni tako! Včasih, ko so imeli grofje še vsak svoje vojake, so se tudi vojskovali med seboj, en grof je napovedal onemu vojsko, če sta se za kaj prepirala in ljudje so morali iti v vojsko. In vidite, dandanašnji se nikdar ne vojskujejo grofje med seboj. Če se kaj prepirata kaka grofa, se pa razsodi kakor pri drugih ljudeh. Če je pa povsod mogoče, da se poravna z razsodbo, kaj pa da bi ne bilo mogoče to tudi pri državah? Koliko denarja, koliko tavžent, stotavžent in milijonov se izda za vojaške namene! Ena sama vojna ladija že velja milijon goldinarjev (to je tavžent barti tavžent goldinarjev). In za take stvari ima država vselej dosti denarja. Če je pa treba kaj drugega, tedaj jih pa seveda nima. Šole so za ljudstvo dandanašnji gotovo neobhodno potrebne. Če pogledamo po svetu in v zgodovino, tedaj vidimo, da so veljali in da veljajo tudi danes le taki ljudje kaj, ki so dobro izučeni. Države bi imele torej skrbeti v prvi vrsti za pouk, potem šele za vojaštvo. Pa vendar se ne dela tako. Tukaj podajamo številke, iz katerih se vidi, koliko milijonov izdajo države vsako leto (ob mirnem času, ko ni vojske) za vojaške namene, kako malo pa dajo za šolstvo, cerkve in vse drugo, kar se tiče poučevanja:

Nemčija	1.189.254	mil. mark,	to je	633	mil. kron
Avstrija	189.615	gold.,	„ „	300	„ „
Laška	325	lir,	„ „	309	„ „
Španija	141	pesetov,	„ „	134	„ „
Francoska	864	frankov,	„ „	821	„ „
Rusija	277	rubljev,	„ „	728	„ „

Za pouk in bogočastje i. t. d. pa so dajale te države tedaj na leto:

Nemčija	101	mil. mark,	to je	118	mil. kron
Avstrija	33	gold.,	„ „	66	„ „
Laška	41	lir,	„ „	39	„ „
Španija	74	pesetov,	„ „	70	„ „
Francoska	177	frankov,	„ „	168	„ „
Ruska	23	rubljev,	„ „	61	„ „

Ne smemo pa pozabiti, da so te številke vzete že iz leta 1892 in leta 1896. Od tistega časa rastejo izdatki za vojaštvo ogromno, prvič že zaradi tega, ker je postalo vse bolj drago, drugič, ker imamo vedno več vojakov in tretjič, ker se iznajdejo zmiraj druge stvari (druge vrste kanoni, puške, ladije i. t. d.).

Če iznajdejo nove puške, tedaj se kar napravijo nove, stare pa nimajo nobene vrednosti več. In tam gredo milijoni in milijoni naenkrat.

To je že v mirnem času. Vse drugače je pa tedaj, če je vojska. Ni samo to, da so ljudje tedaj v taki nevarnosti, da toliko trpijo, da morajo zmrzovati, da po več dni včasih nimajo jesti, če je vojska, tedaj gredo v eni uri tavženti in tavženti v nič. Medtem, ko kateribodi nima toliko, da bi se najedel, mora pa plačevati za take stvari, ker vse, kar izda država, se mora plačati z denarjem, ki ga plačajo državljani.

Če je vojska, tedaj stane, kakor je natanko preračunal Bloch, državo vsak vojak (z oficirji vred) na dan najmanj deset kron, Ker je pa danes živež in vse drugo zelo drago in ker je tedaj, če je vojska še vse posebno drago, potem lahko rečemo, da stane na dan človek dvajset kron. Vzemimo, da bi imela naša država s kako drugo državo vojsko, tedaj gre v vojsko kakih 1500 tavžent avstrijskih vojakov. Tedaj bi ti vojaki veljali Avstrijo na dan 18 (osemnajst) milijonov kron. Tu sem se mora še priračunati to, kar ti ljudje doma zamudijo, kar ima kak trgovec škode vsled tega, da mora imeti doma namesto sebe kakega tujega človeka, ki gotovo ne skrbi tako, kakor bi skrbel gospodar sam in potem lahko rečemo, da bi škodovala vojska Avstriji vsak dan za 20 milijonov kron ali 20 barti tavžent barti tavžent kron. To bi bil že tak kup denarja, da si misliti ne moremo. Potem pa še pomislimo, da vojska tra a več tednov ali celo mesecev!

Iz tega razvidimo, kako neumno je vojevanje. Vojska je včasih, ko so bili ljudje še napol divji, res bila potrebna, ali dandanašnji ni več. Za mislečega in kulturnega človeka je vojska nekaj takega, kar ga poniža do živali. J.

Vrednost pepela. Namesto kalijevih umetnih gnojil se rabi tudi pepel za gnojenje travnikov in deteljišč. Pepel ima tudi kalij v sebi in deluje kakor druga kalijeva gnojila. Važno pa je, da ga rabimo v zadostni množini. Zato pa treba, da vemo, koliko kalija ima pepel in koliko ga imata kajnit in kalijeva sol. Pepel iz bukovega lesa ima največ kalija. V 100 kg bukovega pepela, ki je najboljši, je do 15 kg (15%) kalija, toraj nekaj več kakor v kajnit, kjer se ga nahaja poprek 12½ kg. Če rabimo namesto kajnita pepel, potem ga je približno toliko vzeti kakor kajnita. Za 1 ha treba 400 do 600 kg ali ravno toliko pepela. Pripomniti pa je, da ima pepel tudi nekaj fosforove kisline in apna in da je zaradi tega več vreden kakor enaka množina kajnita. Kalijeva sol ima pa v 100 kg 40 kg kalija, zato je treba te soli skoraj trikrat manj kakor kajnita ali pepela.

Raznoterosti.

Število slepcev v Avstriji. Koncem leta 1908 so našli v Avstriji 13.070 slepcev in sicer 7627 mož in 6343 žensk. Od teh se je porodilo slepih 2077, oslepelo pa vsled nesreče 1293 in 10576 vsled raznih bolezni. V zavodih za slepce pa jih je bilo komaj 1003.

Velika repatica v letu 1910. Astronomi so preračunili, da se drugo leto prikaže takozvana Halleyeva repatica, ki so jo opazovali leta 1531, 1607, 1682, 1758. Potem se je zopet prikazala leta 1835 s semintja švigajočim repom.

Šola za 1 učenca. Kje? V Avstriji v Hermanovem mestecu na Češkem se vzdržuje javna šola za enega nemškega otroka! To je škandal!

Organizacija moravskih kmetov. Minulo nedeljo je sklenila zveza moravskih kmetov, ki pridelujejo peso, ustanoviti v brnski okolici veliko delniško tovarno za pridelovanje pese.

Senzacijonelna tožba. Pri sodišču v Sarajevu se je vložila zoper igralko Katarino Schratt, znano prijateljico našega cesarja, in zoper dediče budimpeštanskega odvetnika dr. Altmanna tožba na povrnitev 150.000 K. Povod tožbi je bila okupacija Bosne in Hercegovine. Dunajska tvrdba Baruch in sinovi je prevzela dobavo za preskrbovanje vojske v Bosni. Pri tem so odkrili velike zlorabe in zato obsodili imetnika tvrdbke Barucha in enega njegovih sinov v dveletno ječo. Nato se je priglasil drugi sin Evgen Baruch ter priznal, da je on izvršil zlorabo. Vtaknili so zato njega v ječo. Bogata rodbina Baruchova ga je pa hotela

rešiti in sicer na ta način, da bi ga cesar pomilostil. Po odvetniku dr. Altmanu je rodbina stopila v zvezo z igralko Katarino Schratt, naj ta vpliva na cesarja, da pomilosti Evgena Barucha. Za to posredovanje so ji že naprej dali 60.000 goldinarjev in dragocenosti v vrednosti od 8.000 goldinarjev. Evgen Baruch vendar ni bil pomilostčen, ker se je temu upiral takratni skupni finančni minister Kallay in obsojenec je moral prestat kazni. Zdaj ko je prost, hoče sodnim potom zahtevati povrnitev denarja, ki se je dal za brezuspešno posredovanje in zato je vložil tožbo na povračilo 150.000 K zoper Katarino Schratt in dediče odvetnika dr. Altmanna. Na izid tega procesa je vse radovedno.

Za smeh in kratek čas.

Predbacivanje. Vdova jokaje: „Zdaj je moj dobri mož vendarle umrl. Oh, gospod doktor! Zakaj mu niste dovolili, da bi bil še nazadnje pil žganja!“

Gospodar ali kuharica. Kuharica, (katere zmerja gospa, ker je prišla prepozno iz gostilne): „Nobene besede več, gospa! Ali mislite, da stoji Vaš mož pred Vami?“

Dolgo je čakal. Otrok: „Stari oče, koliko let imate?“ Ded: „87 let sem star!“ Otrok: „Vi ste torej za 80 let starejši kot sem jaz!“ Ded: „Tako je, moj dragi!“ Otrok: „O, to ste pa morali name dolgo čakati!“

Vojaška večerja. „Kaj pa imaš pri vojakihi za večerjo?“ vpraša oče sina, ki je prišel na „urlab“. — „Trebuh pritiskem k peči in pogrevam tisto, kar sem opoldne kosil!“

Zmota. Profesor dijaku: „Ko sem šel včeraj čez trg, ste šli naravnost iz gostilne!“ — Dijak: „Je moral biti kdo drug; jaz ne grem nikoli iz gostilne naravnost!“

Dovoljenje. Žena: „Ničesar mi ne dovoliš: nobene zabave, nobene nove obleke, z eno besedo: ničesar! Če boš vedno takšen: vrnem se k svojim starišem!“ — Mož: „To ti pa od celega srca rad dovolim.“

Lovske puške

10 vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom priporoča 52-16

Prva borovska tovarna orožja

PETER WERNIG

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah :: Koroško. Slovenski ceniki brezplačno in poštne prosto.

Varstvena znamka:
„SIDRO“

Siniment Capsici comp.

nadomestek za 6

sidrov - pain - expeller

je vobče priznan kot izvrstno, bolečine tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1.40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvrstne steklenice in ska lje z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvrstni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlatem levu“

v Pragi

Elizabetna ulica št. 5, nova.

Razpošiljatev vsak dan.

Epilepsija. Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zahteva naj knjigo o tem. 52-25 Dobi jo zastoj in poštne prosto v 8
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M. (Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4½%

od dne vloge do dneva vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi. Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije. **Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.**

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 52—25

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanj na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.